

ฟองสบู่และการดำเนินนโยบายการเงิน

ทิตนันทิ มัลลิกะมาส

อัครวิน อาสุยา

ชัยพัฒน์ พูนพัฒน์พิบูลย์

มูลเหตุการศึกษาวิจัย

- ฟองสบู่มักเกิดพร้อมกับเศรษฐกิจที่โตอย่างรวดเร็ว
- ฟองสบู่อาจก่อตัวได้แม้ในภาวะเงินเฟ้อต่ำ
- ฟองสบู่หุ้นใน NASDAQ แทกปี 2000 และมีความกังวลต่อฟองสบู่สังหาฯ ในสหรัฐฯ และอังกฤษ
- ต้องเตรียมแนวทางการดำเนินนโยบายการเงินเพื่อรับมือ

จุดประสงค์

1. เข้าใจและบ่งชี้สถานะฟองสบู่ให้ทันการณ์
2. เตรียมนโยบายของธนาคารกลางที่เหมาะสมภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ

ประเด็นสำคัญจากการศึกษา (สำหรับไทย)

- ราคาสินทรัพย์ขาขึ้นเพิ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปแต่ขาดลดลงอย่างรวดเร็วรุนแรง
- ราคาอสังหาริมทรัพย์มีความสำคัญมากกว่าราคาหุ้น
- สินเชื่อ/GDP ราคาสินทรัพย์ และอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเป็นเครื่องชี้เตือนภัยล่วงหน้าที่ดี
- นโยบายการเงินสามารถช่วยจำกัดขนาดฟองสบู่ได้ในระดับหนึ่ง แต่ไม่ควรใช้ราคาสินทรัพย์เป็นเป้าหมายโดยตรง
- ความแข็งแกร่งและยืดหยุ่นของเศรษฐกิจสำคัญ ควรเน้นการป้องกัน

อะไรคือฟองสบู่ของราคาสินทรัพย์

ฟองสบู่คือส่วนต่างระหว่างราคาสินทรัพย์ในตลาด
กับราคาตามปัจจัยพื้นฐาน

สินทรัพย์ประกอบด้วย **หุ้น อสังหาริมทรัพย์**
พันธบัตร และเงินตราต่างประเทศ

ลำดับการนำเสนอ

1. พฤติกรรมราคาสินทรัพย์

2. วิธีการบ่งชี้ภาวะฟองสบู่

3. นโยบายที่เหมาะสม

ข้อสังเกตจากวัฏจักรราคาสินทรัพย์ในต่างประเทศ

ราคาสินทรัพย์เพิ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป
แต่ขาดลดลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง

ร้อยละ 25 (ร้อยละ 40) ของการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
ของราคาหุ้น (ราคาอสังหาฯ) จะตามมาด้วย
การลดลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง (IMF 2003)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับราคาสินทรัพย์ต่างประเทศ (IMF 2003)

ราคาอสังหาริมทรัพย์ลดลงอย่างรุนแรงเกิดขึ้นน้อยครั้งกว่า
แต่มีผลต่อ GDP มากกว่ากรณีของราคาหุ้น
(แต่ทั้งคู่อาจเกิดพร้อมกันได้)

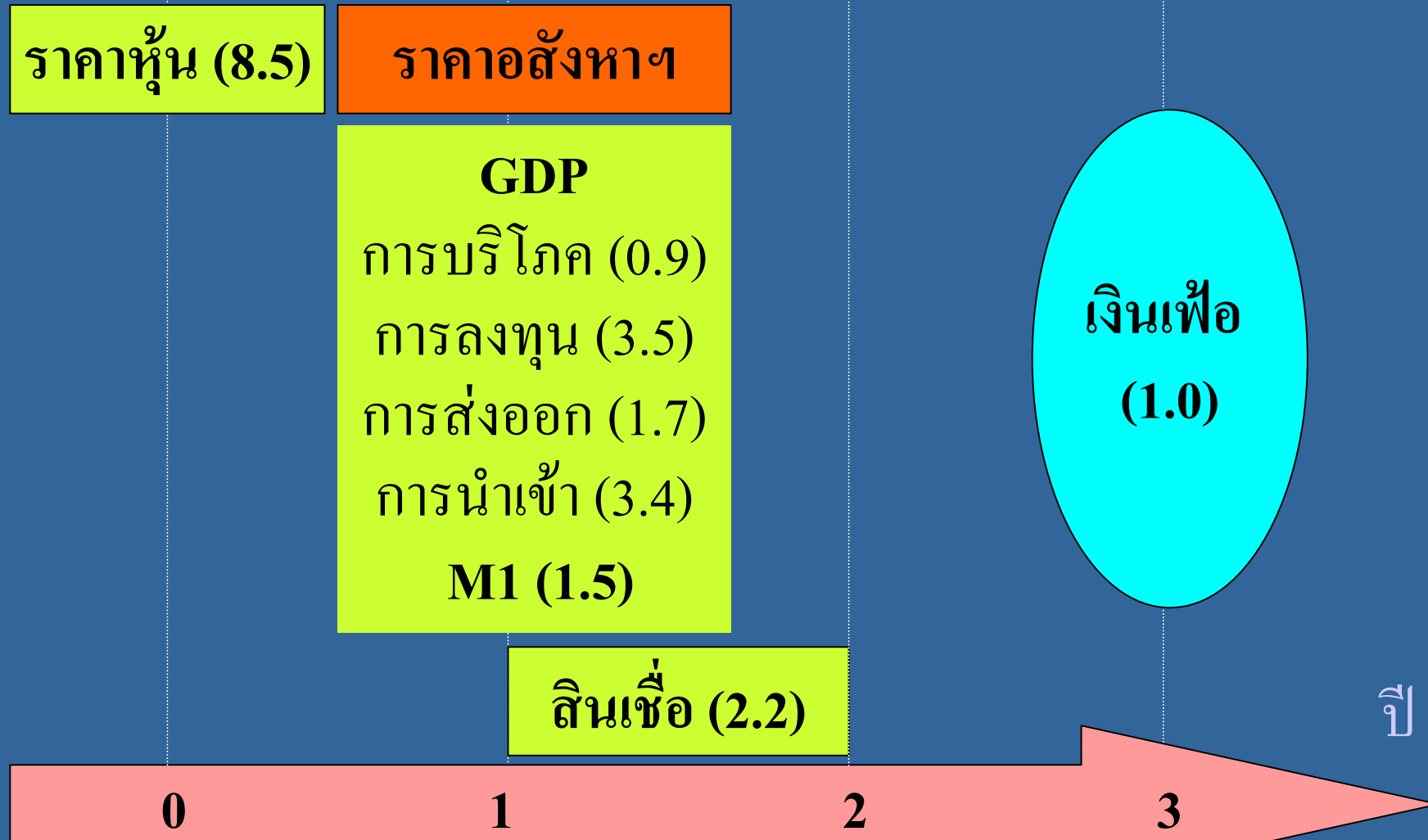
ประเทศที่พึ่งระบบธนาคาร (เช่น ไทย) จะถูกกระทบ
จากราคาอสังหาริมทรัพย์ลดลงมากกว่า แต่ประเทศที่พึ่ง
ตลาดทุนจะถูกกระทบจากราคาหุ้นตกมากกว่า

ข้อสังเกตเกี่ยวกับราคาสินทรัพย์ของไทย

Business Cycle Comovements (1970-2002)

ตัวเลขในวงเล็บแสดงถึงอัตราส่วนความผันผวนเมื่อเทียบกับ GDP

ลำดับการนำเสนอ

1. พฤติกรรมราคาสินทรัพย์

2. วิธีการบ่งชี้ภาวะฟองสบู่

3. นโยบายที่เหมาะสม

วิธีการบ่งชี้ภาวะฟองสบู่

- โดยตรง

- สัดส่วนของราคาต่อกำไร (Price/Earnings ratio)
- การประเมินราคาจากกระแสเงินปันผล (Gordon formula)

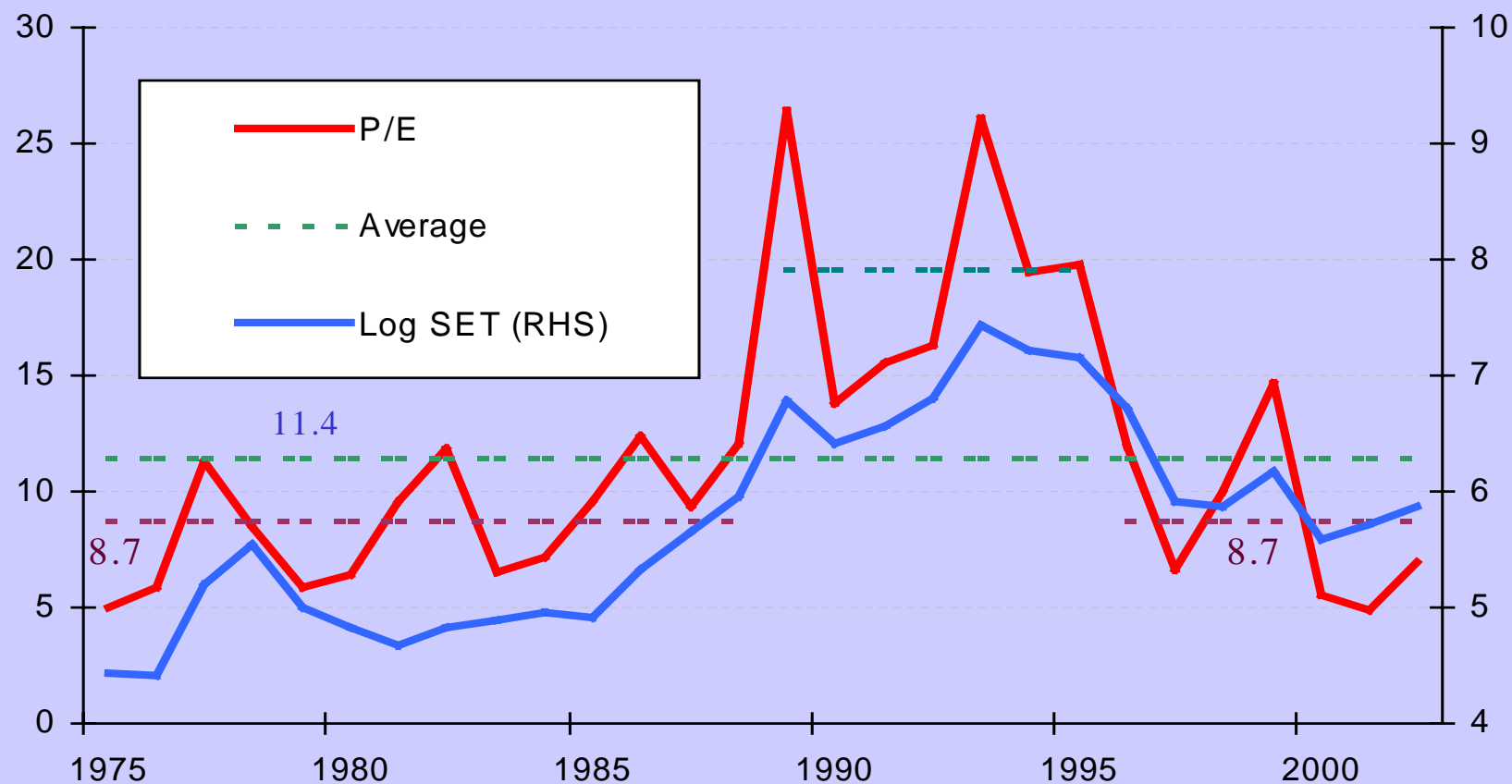
- โดยทางอ้อม

- จากอาการของความไม่สมดุลในระบบเศรษฐกิจ
- การวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจประกอบ

P/E สูงมากๆ อาจเป็นตัวชี้ฟ้องสบู่ได้

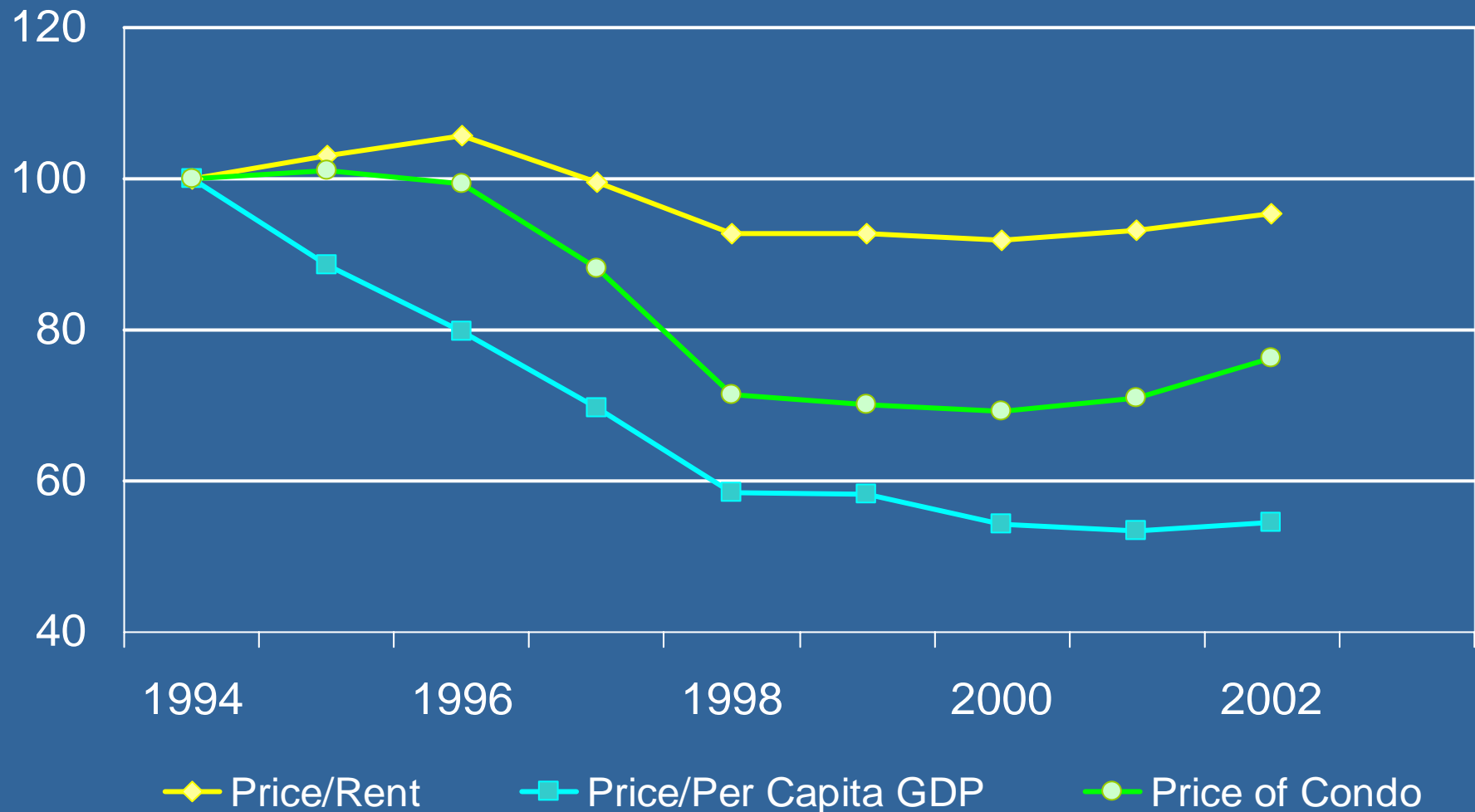
P/E Ratio and SET Index

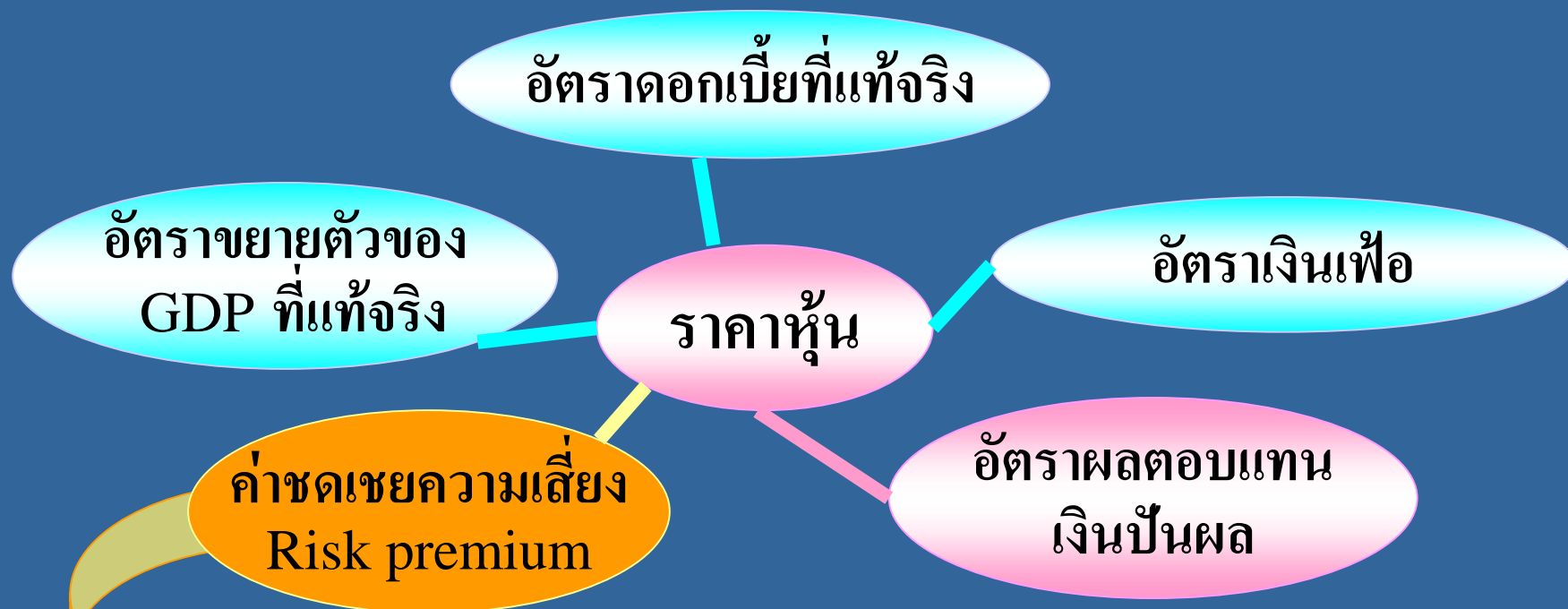
เครื่องชี้ฟองสบู่ของราคาอสังหาริมทรัพย์

สัดส่วนของราคาคอนโดมิเนียมต่อค่าเช่าและต่อรายได้เฉลี่ย
(Dec 1994 = 100: ที่มา Jones Lang LaSalle)

บ่งชี้ฟองสบู่โดยใช้ Gordon Formula

premium ปัจจุบัน < อดีตมาก **ชี้ว่าราคาหุ้นอาจสูงเกินควร**

premium ปัจจุบัน > อดีตมาก **ชี้ว่าราคาหุ้นอาจต่ำเกินควร**

Historical	Price-Earnings Ratio	Dividend Yield	Potential GDP Growth	Real Interest Rate	Inflation Rate	Implicit Equity Premium
1980-1988	9.4	5.0	6.6	4.2	4.9	8.0 (1)
1980-1992	12.1	4.0	7.5	4.7	4.9	7.4 (2)
Current	Price-Earnings Ratio	Dividend Yield	Potential GDP Growth ¹	Real Interest Rate ¹	Inflation Rate	Implicit Equity Premium
As of 1989	26.4	2.1	8.0	3.6	5.9	6.8 (3)
As of 1993	26.1	2.0	8.0	3.6	4.4	6.7 (4)
Potential Overvaluation	Implied Equity Premium Reduction ²					
As of 1989	1.2 (1) - (3)					
As of 1993	0.7 (2) - (4)					

¹ Assume Potential GDP Growth = 8% real interest rate = 3.6 %

² Historical implicit equity premium less current implicit equity premium

Sources: BOT staff estimates

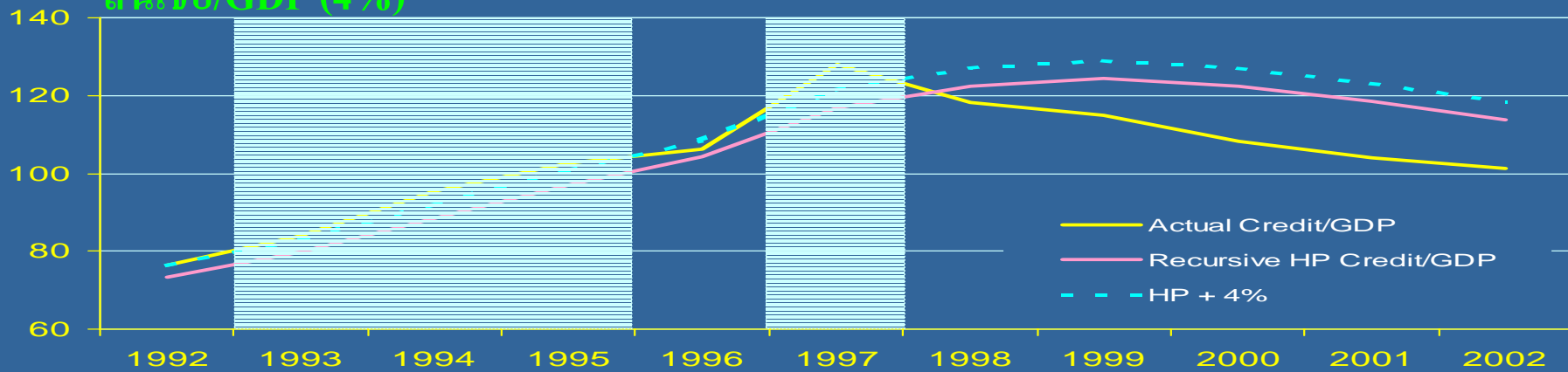

การบ่งชี้ทางอ้อม

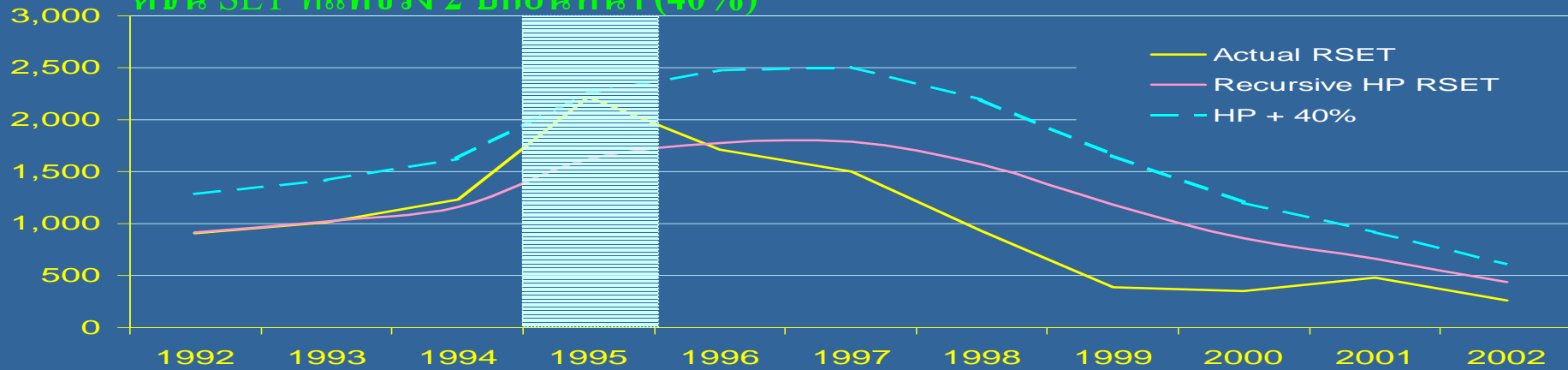
- การบ่งชี้ทางตรงยากและมีข้อโต้แย้งมาก
- การลดลงของราคาสินทรัพย์อย่างรวดเร็วและรุนแรง มักเกิดขึ้นพร้อมกันกับวิกฤตการณ์การเงิน
- ช่วงที่ราคาสินทรัพย์เพิ่มขึ้นมักก่อให้เกิดการสะสมความไม่สมดุลในระบบเศรษฐกิจด้านอื่นด้วย
- ราคาสินทรัพย์และเครื่องชี้เศรษฐกิจมหภาคอาจช่วยเตือนภัยก่อนวิกฤต

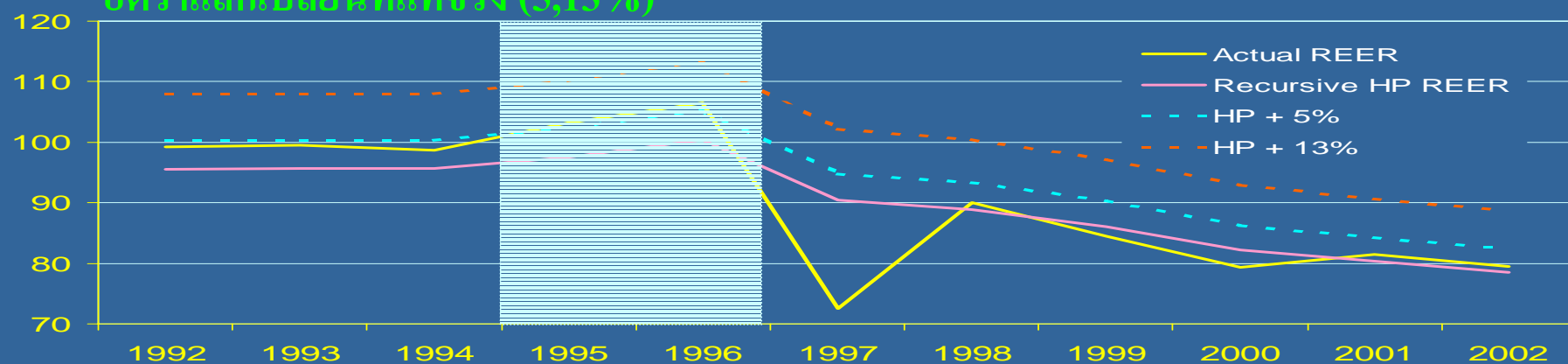
สินเชื่อ/GDP (4%)

ดัชนี SET ที่แท้จริง 2 ปีก่อนหน้า (40%)

อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (5,13%)

การบ่งชี้ฟองสบู่ต้องใช้หลายวิธีประกอบ

บ่งชี้ฟองสบู่ที่การณได้ยากและเวลาฟองสบู่แตกไม่แน่นอน

การบ่งชี้ทั้งทางตรงและทางอ้อมมีประโยชน์
แต่ต้องวิเคราะห์ควบคู่กับปัจจัยพื้นฐาน

ผลิตภาพ โครงสร้างประชากร
เงินทุนเคลื่อนย้าย และภาษีต่างๆ

ลำดับการนำเสนอ

1. พฤติกรรมราคาสินทรัพย์

2. วิธีการบ่งชี้ภาวะฟองสบู่

3. นโยบายที่เหมาะสม

ประเด็นที่เห็นพ้องและข้อโต้แย้งด้านนโยบาย

ประเด็นที่เห็นพ้อง

1. ราคาสินทรัพย์เป็นข้อมูลที่สำคัญ
2. นโยบายการเงินควรเร่งผ่อนคลายเมื่อฟองสบู่แตก

ข้อโต้แย้ง

ควรทำอย่างไรเมื่อฟองสบู่ก่อตัว แต่เงินเฟ้อต่ำ

เหตุผลที่ไม่ควรใช้นโยบายการเงิน

เหตุผลที่ควรใช้นโยบายการเงินช่วย

การบ่งชี้ฟองสบู่

- บ่งชี้ล่วงหน้าทันการณืได้ยาก

- อาจสามารถบ่งชี้ทางอ้อมได้

ความน่าเชื่อถือของธนาคารกลาง

- มุ่งเน้นที่เป้าเงินเฟ้อและป้องกันความล้นสน
- ราคาสินทรัพย์มีความผันผวนสูงและขึ้นอยู่กับคาดการณ์

- อาจเสียความน่าเชื่อถือหากถูกมองว่าละเลยเสถียรภาพทางการเงิน

ประสิทธิผลของนโยบาย

- เศรษฐกิจอาจถดถอยหากเจาะฟองสบู่
- อัตราดอกเบี้ยเป็นเครื่องมือที่ไม่ตรงเป้า

- หากไม่ทำอะไรฟองสบู่จะโตขึ้นและเมื่อแตกจะมีผลรุนแรงกว่า

ข้อเสนอแนะหลัก (สำหรับไทย)

นโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ และ Managed float
ช่วยจำกัดการก่อตัวของฟองสบู่ได้ระดับหนึ่ง

นโยบายการเงินเน้นเสถียรภาพราคา
แต่อาจช่วยเป้าหมายอื่นได้บ้างทางอ้อม
สำหรับเสถียรภาพสถาบันการเงินควรเน้นเครื่องมืออื่น

วัฏจักรราคาสินทรัพย์จะยังมีอยู่เสมอ
สิ่งสำคัญคือความแข็งแกร่งและยืดหยุ่นของระบบเศรษฐกิจการเงิน

กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อที่มีความเหมาะสม

(1) นโยบายการเงินที่มีเป้าหมายเงินเฟ้อและมองไปข้างหน้า
ช่วยลดความผันผวนของวัฏจักรราคาสินทรัพย์ได้ในระดับหนึ่ง

- ราคาอสังหาฯ และสินเชื่อกักเปลี่ยนแปลงพร้อมกับวัฏจักรเศรษฐกิจ
และนำการเปลี่ยนแปลงของเงินเฟ้อ
- ราคาสินทรัพย์และสินเชื่อเป็นช่องทางของการส่งผ่านนโยบายการเงิน

+

(2) ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวสามารถช่วยได้เช่นกัน

ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินนโยบายการเงิน

(1) มองการปรับตัวของเงินเฟ้อในกรอบเวลาที่ยาวขึ้น

- ระยะเวลา 2 ปีล่วงหน้าที่ใช้พยากรณ์เงินเฟ้อเป็น
Operational horizon

(2) กำหนดเป้าหมายเงินเฟ้อที่มีช่วงกว้าง

- เป้าหมายเงินเฟ้อ ธปท. มีช่วงกว้างร้อยละ 3.5 ในปัจจุบัน

(3) ให้ความสำคัญกับราคาอสังหาริมทรัพย์ และสินเชื่อ

เหตุใดจึงควรเน้นราคาอสังหาริมทรัพย์ และสินเชื่อ/GDP?

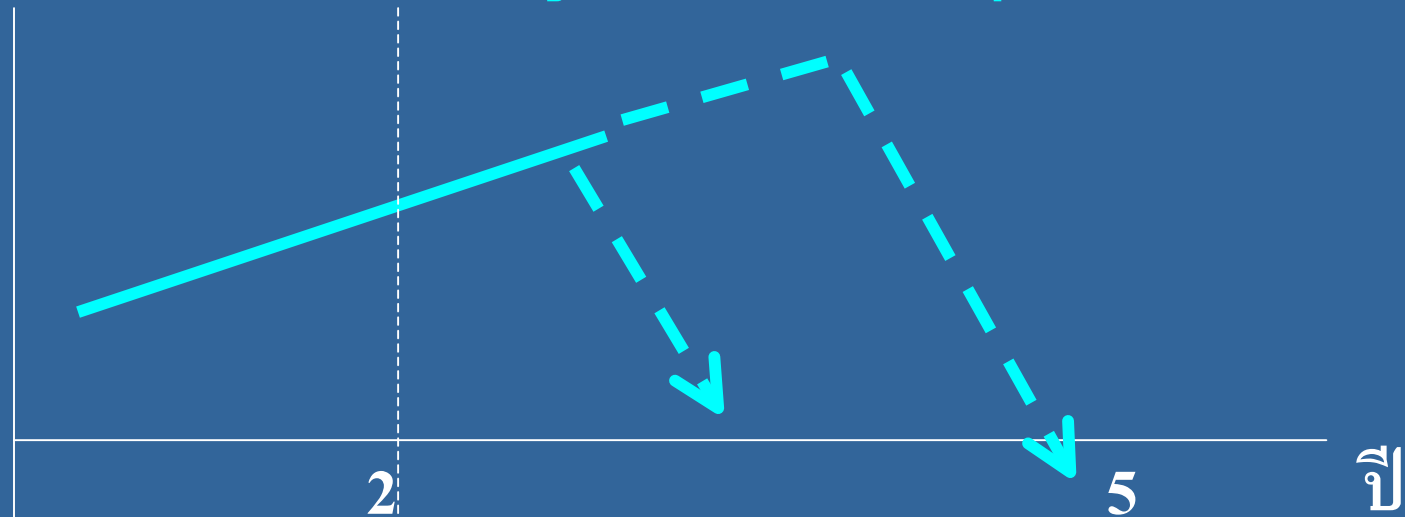
- ราคาอสังหาฯ มีผลกระทบต่อ GDP มากกว่าราคาหุ้น
(ความมั่งคั่ง การใช้จ่ายของครัวเรือน ธนาคารมี exposure
รวมทั้งเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน)
- ราคาอสังหาฯ มีความสัมพันธ์กับเงินเพื่อพื้นฐานผ่านค่าเช่าบ้าน
- ราคาอสังหาฯ ตอบสนองต่อนโยบายการเงินมากกว่าราคาหุ้น
- ตลาดอสังหาฯ มีความสัมพันธ์กับสินเชื่อสูง

เป้าหมายเงินเพื่อและป้องกัน

ป้องกันและความไม่สมดุล

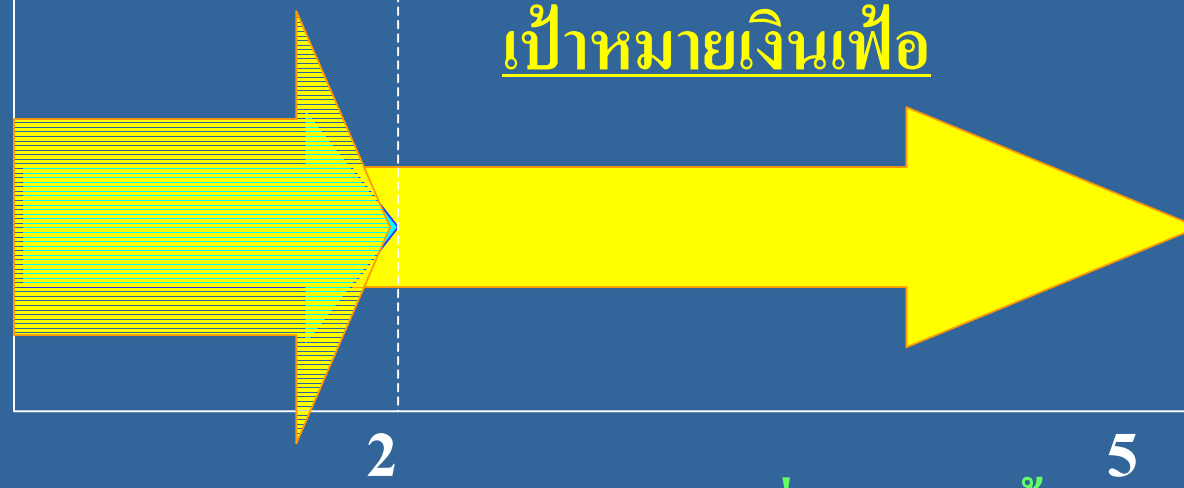
ราคาองศา
และสินเชื่

เป้าหมายเงินเพื่อ

3.5
ช่วงเป้า
หมายกว้าง

0

ระยะปกติ

กรอบเวลาที่มองยาวขึ้น

แนวทางของการดำเนินนโยบายการเงิน 2 กรณี

กรณีที่ 1

ฟองสบู่ก่อตัว

+

เงินเพื่อคาดการณ์
สูงกว่าเป้าหมาย

กรณีที่ 2

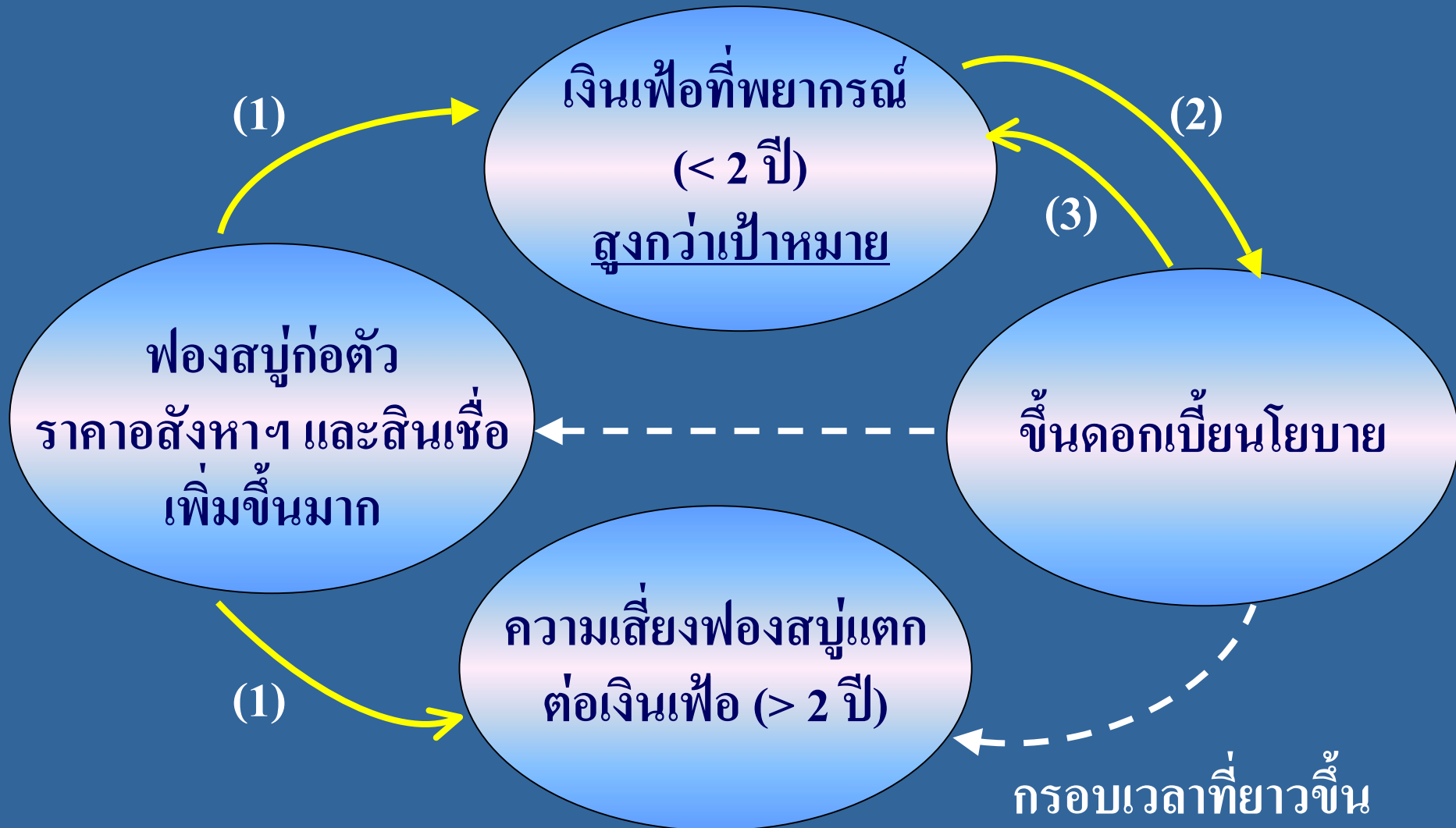
ฟองสบู่ก่อตัว

+

เงินเพื่อคาดการณ์
ภายในเป้าหมาย

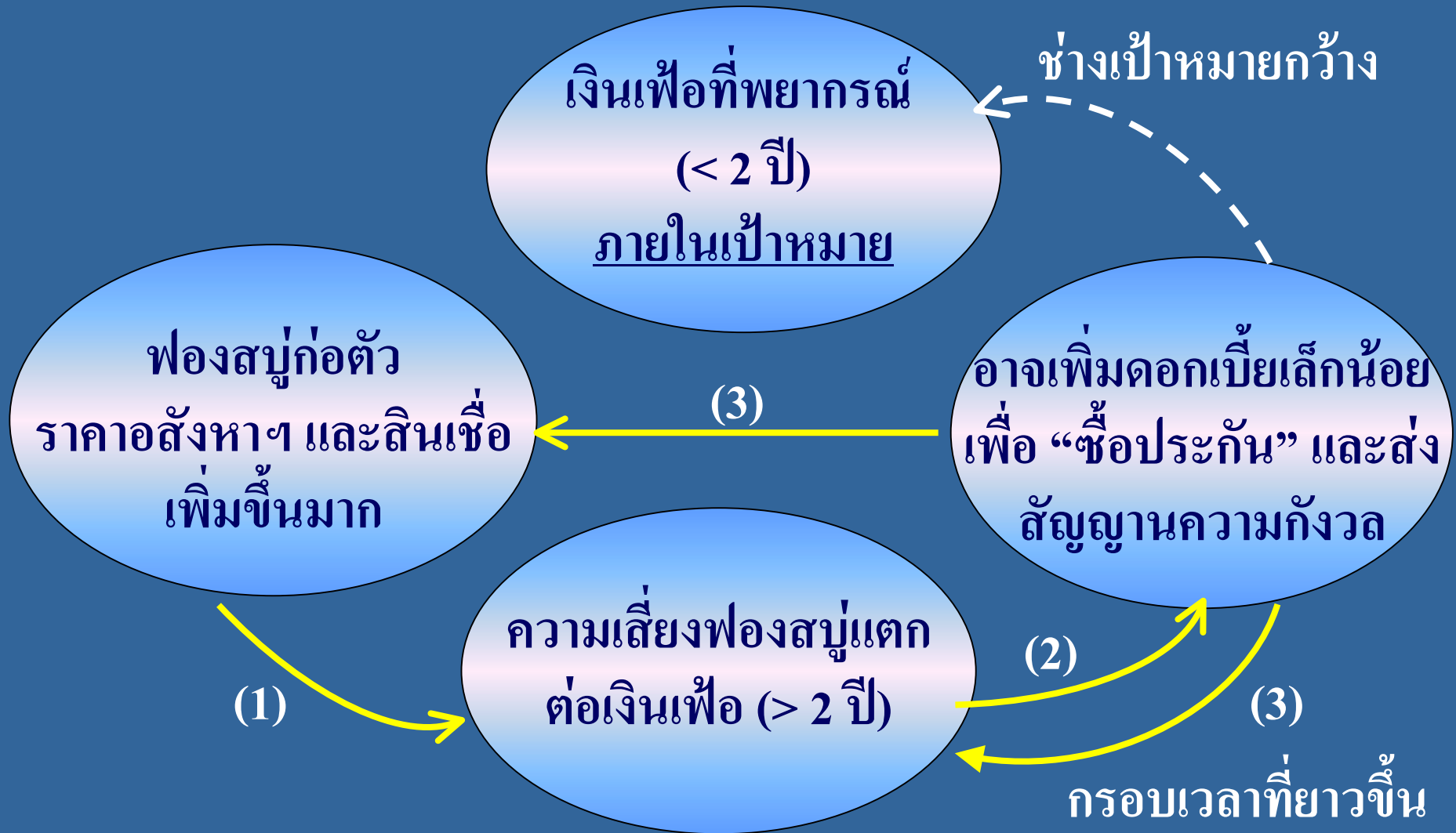

กรณีที่ 1 นโยบายการเงินตึงตัว เมื่อเงินเฟ้อคาดการณ์สูงกว่าเป้าหมาย

กรณีที่ 2 อาจขึ้นดอกเบี้ยบ้างเล็กน้อยเพื่อช่วยจำกัดการก่อตัวของฟองสบู่และลดความเสี่ยงในระยะยาว

การใช้มาตรการด้านอื่น

เน้นการจูงใจสถาบันการเงิน (Moral suasion)
การสื่อสารกับสาธารณชนถึงความเสี่ยง
และการกำกับดูแลสถาบันการเงินให้เข้มแข็ง

+

นโยบายระดับจุลภาคเพื่อจำกัดการก่อตัวของฟองสบู่
และเพิ่มความเข้มแข็งและยืดหยุ่นของระบบเศรษฐกิจ

นโยบายระดับจุลภาค เพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเงิน

1. กำกับดูแลสถาบันการเงินให้เข้มแข็ง: สะสมเงินกองทุนให้เพียงพอช่วงเศรษฐกิจดีสำหรับภาวะถดถอยในอนาคต

2. เพิ่มความเข้มแข็งและยืดหยุ่นทางโครงสร้าง

- ระบบสถาบันประกันเงินฝากที่เหมาะสม
- เปิดเสรีทางการเงินอย่างระมัดระวัง
- ส่งเสริมเครื่องมือช่วยลดและกระจายความเสี่ยง
- พัฒนาตลาดทุน

3. ส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลและความรู้ทางการเงินของประชาชน

ข้อสรุป

มาตรการป้องกัน:
กำกับสถาบันการเงินให้เข้มแข็ง
ระบบการเงินที่เข้มแข็งยืดหยุ่น
ส่งเสริมธรรมาภิบาล

ระวังความเสี่ยง
มากขึ้น
+
การระบาย NPA
สู่ตลาด

ฟองสบู่

นโยบายการเงิน
กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ
และ Managed float

ข้อมูลที่ดีขึ้น
การวิจัยเกี่ยวกับราคาสินทรัพย์

Suggested monetary policy position

**“No action” & “insurance buying” imply
small policy interest-rate difference.**

**But differ in signals & perception of
seriousness**

**No-no to popping bubble with monetary
or credit policy.**

Fundamentalist VS Behavioral Views of asset price cycles

- ***Fundamentalist's view:*** asset price rises and falls asymmetrically because fundamentals affected by asymmetric shocks. No bubble.
- ***Behavioralist's view:*** markets subject to fads and bubbles that are irrational. However, rational well-informed and well-financed arbitrageurs unable to coordinate selling strategies temporarily, or are overconfident, and have incentive to time the market, thereby prolonging the bubble.

Indirect Identification (Borio and Lowe (2002))

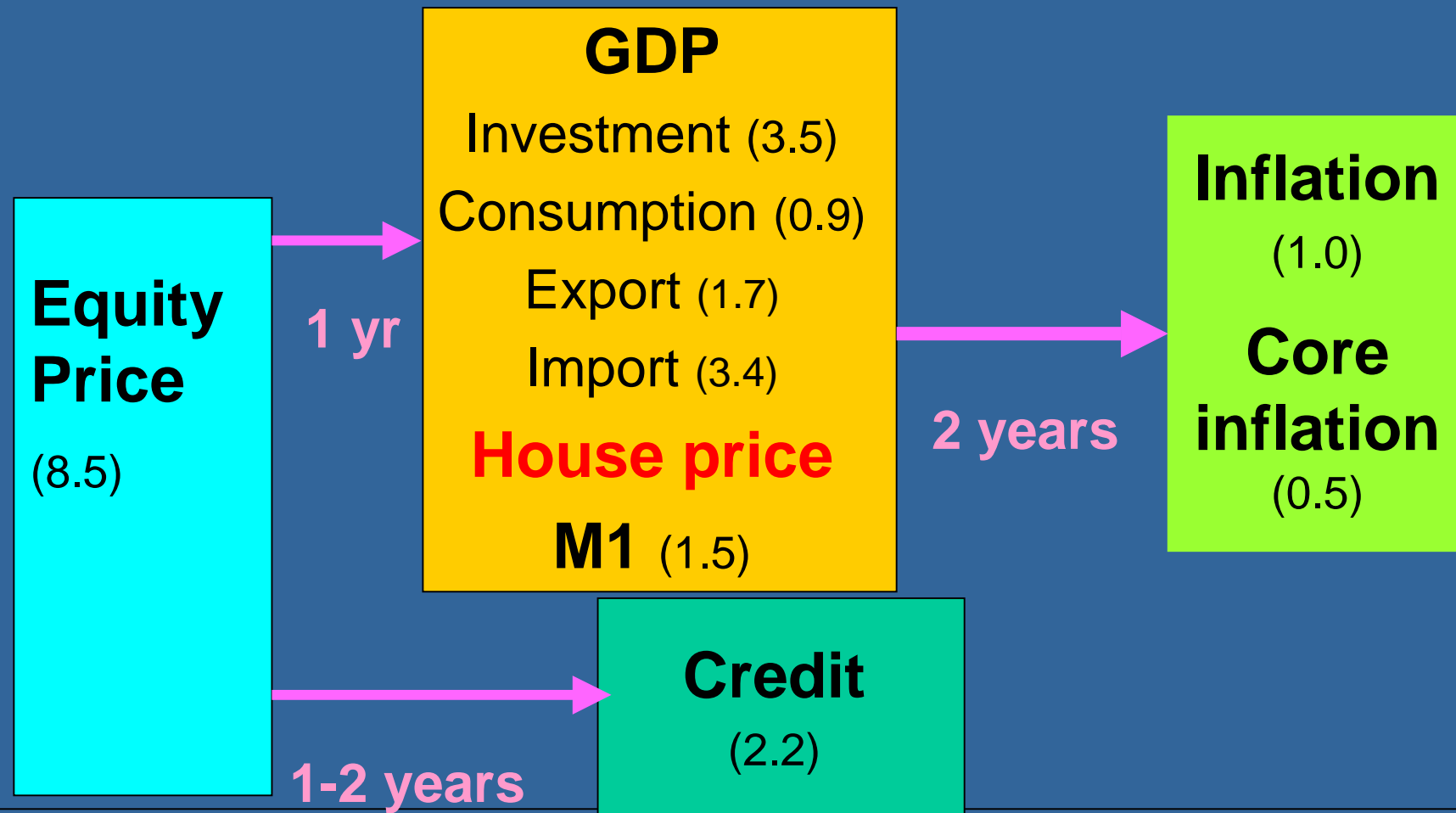
Emerging market countries

Horizon Years	Credit (4) and exchange rate(5)		Credit (4) and (asset price(40) or exchange rate(13))	
	Noise/signal	% crises predicted	Noise/signal	% crises predicted
1	0.15	58	0.16	67
2	0.11	58	0.12	71
3	0.10	58	0.09	75

Homogeneous sample; multiple horizon; simple & high success rate, *ex ante*

Thai stylized facts: Business Cycle Comovements (1970-2002)

Numbers in parentheses are variables' volatility relative to Thai GDP's.

	Arguments for no action	Arguments for intervention
Identification difficulties	<ul style="list-style-type: none"> • Identification difficult, ex-ante. • Credit growth not reliable indicator of bubble. 	<ul style="list-style-type: none"> • Identification problem no excuse for inaction • Can identify indirectly.
Credibility issues	<ul style="list-style-type: none"> • Focus on primary objective--avoid public confusion. • Asset price too volatile & expectation-dependent to be target. Uncertain policy results imply credibility loss. 	<ul style="list-style-type: none"> • Reputation at stake, if neglect financial stability. • Show willingness to curb or insure against bubble.
Policy effectiveness	<ul style="list-style-type: none"> • Risk of recession if bubble popped. • Interest rate too blunt a tool. 	<ul style="list-style-type: none"> • Letting bubble grow leads to excessive debt or over-investment. • Natural burst can be larger, implying longer recession

Business Cycle Co-movement ของไทย

และช่องทางส่งผ่านทางการเงิน

